herpy

GECKOR

Mocquard's Madagascar ground gecko

Paroedura bastardi

Paroedura bastardi är en medelstor, markliving och nattaktiv gecko från sydöstra Madagaskar med kraftiga lemmar, ett brett, triangulärt huvud och taggiga knoppar på svansen. Den kan klättra på trädstammar men bits lätt när den tas upp, så den passar bäst för dig som vill titta mer än hantera.

Familj: Gekkonidae Tidigare namn: *Phyllodactylus bastardi*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**12-15 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**6-10 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Halvöken och torrskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**50 × 30 × 30 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**25-28 °C**
Värmeplats	**29-31 °C**
Temperatur, natt	**21-23 °C**
Luftfuktighet	**60-70 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Valfritt**
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma, parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**9-10 mån.**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Inkubation	**51-65 dagar** vid 29 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Paroedura bastardi är en medelstor gecko med en kroppslängd från nos till kloak på omkring 7 cm. Huvudet är triangulärt och tydligt bredare än halsen, och öronöppningen är en lodrät springa. Ryggen är täckt av förstorade, kölade fjäll i längsgående rader, och svansen har små, taggiga knoppar som sitter mer regelbundet hos unga djur än hos vuxna. Benen är kraftiga, och tårna har lameller som gör dem bredare än resten av tån.

Kroppen är gyllenbrun med spridda gråaktiga fläckar och tre ljusare tvärband. Banden syns tydligast hos unga djur, där de kan vara vita med mörk kant, och de blir otydligare med åldern. Ungarna har dessutom en teckning på huvudet som beskrivs som fjärils- eller fladdermusformad och som bleknar med tiden. Det finns inga band på tårna.

Arten beskrevs 1900 av François Mocquard som *Phyllodactylus bastardi* efter fem djur från Mahafaly och flyttades till släktet *Paroedura* 1974. Typserien visade sig senare innehålla djur från minst två olika utvecklingslinjer, och ett ungdjur har nu utsetts till artens typexemplar. Det vetenskapliga artnamnet hedrar Eugène Joseph Bastard, en fransk administratör, naturforskare och paleontolog med intresse för Madagaskars djurliv.

Taxonomin är invecklad. Länge räknades *P. bastardi* som en vitt utbredd art i västra och södra Madagaskar, men DNA-undersökningar har visat att den omfattade flera dolda arter, bland andra *P. guibeae*, *P. rennerae* och *P. manongavato*. *P. bastardi* i snäv bemärkelse finns bara i det yttersta sydöstra hörnet. Djur som säljs som *P. bastardi* kan därför tillhöra en annan art i samma artkomplex, och det är oklart hur många som är korrekt bestämda.

Det finns bara få dokumenterade erfarenheter av arten i fångenskap. Storleken på 12-15 cm inklusive svans är en uppskattning utifrån kroppslängden och utifrån den nära besläktade *Paroedura picta*, inte ett uppmätt värde.

Utbredning och livsmiljö

Paroedura bastardi finns bara på Madagaskar. Äldre uppgifter säger att den finns i västra och södra Madagaskar på 40-800 meters höjd, men det gäller hela artkomplexet. Efter uppdelningen är *P. bastardi* i snäv bemärkelse bara känd från det yttersta sydöstra hörnet, bland annat runt Tolagnaro och vid Berenty, och fynd längre västerut och norrut hör till andra arter.

I Tranoroa lever arten sida vid sida med *P. guibeae*. Kartan visar bara ett grovt avgränsat område i sydost, och registrerade fynd utanför det kan härröra från de dolda arterna eller från felbestämningar.

> **Naturlig utbredning:** Madagaskar.

LIVSMILJÖ

Artkomplexet som helhet lever i torr skog, snår och klippområden; för *P. bastardi* i snäv bemärkelse är levnadsmiljön inte beskriven närmare. Arten ses på marken och på lodräta trädstammar och andra träytor. Den är marklevande, men kan klättra. På dagen håller den sig gömd, och den jagar efter mörkrets inbrott.

De torra skogarna och snåren i södra Madagaskar har en lång torrperiod. Mätningar av temperatur och fukt från artens levnadsmiljö är inte dokumenterade, och uppgifterna om skötsel och avel bygger därför på den nära besläktade *Paroedura picta*.

Skötsel

TERRARIET

Ett enskilt vuxet djur behöver ett terrarium på minst 50 × 30 × 30 cm (längd × bredd × höjd). En hane med ett par honor behöver mer golvyta. Arten lever på marken och behöver golvyta, inte höjd. Höga sittplatser är ingen bra idé, eftersom djuret inte klättrar särskilt bra och kan skada sig vid ett fall. Locket ska ändå vara säkert, för geckor kan klättra på glas.

Inred med låga gömställen, stenar och trästycken, som är fastsatta så att de inte kan välta och klämma djuren. Ge varje djur sitt eget gömställe. Små levande eller konstgjorda växter och torra löv ger extra skydd. Kom ihåg ett fuktigt gömställe, t.ex. en liten plastlåda med ett hål i sidan och fuktigt substrat, i både den varma och den svala änden.

Som botten fungerar kokosfiber bra, gärna med utspridda torra löv, och i en enkel uppsättning hushållspapper eller papper. Undvik sand, grus och majskolvar, som är svåra att rengöra och kan ge förstoppning om djuret sväljer dem. Håll bara en hane i varje terrarium, eftersom hanar kan slåss.

TEMPERATUR

Dagtid ska det vara 25-28 °C i terrariet, och ett varmt område kan nå 29-31 °C. På natten får temperaturen sjunka till 21-23 °C. Släck lampan på natten så att dygnsrytmen bevaras.

Värmen kan komma från en glödlampa eller en svag infraröd lampa ovanför locket, eventuellt kompletterad med en värmematta under botten i ena änden. Då kan djuren själva välja mellan varmt och svalt. En värmematta som går dygnet runt håller botten varm utan att lysa. Använd aldrig värmestenar, för djurets hud är känslig och kan brännas. Mät temperaturen med en digital termometer i stället för att gissa.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Håll luftfuktigheten på omkring 60-70 %. Spraya terrariets sidor lätt en gång om dagen, så att det finns droppar att dricka av och fuktigheten stiger. En hygrometer visar om det håller.

En låg skål med friskt vatten ska stå framme, och det fuktiga gömstället är nödvändigt eftersom det hjälper djuret att ömsa hud. Ständigt våta förhållanden är dock inte nyttiga, så låt botten torka upp något mellan sprayningarna och se till att det finns ventilation.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv och tillbringar större delen av dagen gömd. UVB är valfritt, så länge fodret tillsätts kalk och D3-vitamin. Det är inte undersökt om arten har nytta av UVB, och för *Paroedura picta* anses UVB inte vara nödvändigt. Om du ändå vill använda UVB, ge svagt ljus och gott om gömställen, så att djuret alltid kan dra sig undan det.

Håll en fast dygnsrytm med ljus på dagen och mörker på natten, gärna styrd av en timer. Ett svagt rött ljus gör det möjligt att se djuren på natten, men terrariet ska fortfarande vara övervägande mörkt.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Arten äter insekter. Basfödan är syrsor, kompletterade med mjölmaskar och i mindre mängd vaxmalslarver, som är feta och bara hör hemma som godbit. Insekterna ska vara små nog för djuret, högst omkring 2 cm för ett vuxet djur, och nykläckta små syrsor till ungar.

För vuxna är 4-6 insekter varannan dag en bra underhållsmängd, och ungar ska ha foder varje dag. Utfodra insekterna väl med näringsrikt foder innan de ges vidare. Pudra dem med kalk varannan gång för vuxna, och varje gång för dräktiga honor och ungar, och använd ett tillskott med D3-vitamin och andra vitaminer. En liten skål med kalk i terrariet låter djuren ta det de behöver. Sätt fram foder med en lång, trubbig pincett om du matar för hand.

Brist på kalk ger benskörhet, särskilt hos honor under äggläggning och hos ungar.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Paroedura bastardi och de nära släktingarna i artkomplexet bits snabbt när de tas upp, förmodligen som försvar. För *Paroedura picta* är bettet ett varningsbett som sällan går genom huden, men djuren tycker inte om att hanteras. Håll därför hanteringen på ett minimum, och låt djuret gå fritt från hand till hand i stället för att hålla fast. Ta aldrig tag i svansen, som djuret kan kasta av vid stress. Den växer ut igen.

Hanar är revirhävdande och kan slåss till döds, så håll aldrig två hanar tillsammans. En hane kan hållas med en eller flera honor, och arten kan också hållas ensam. Ge varje djur ett gömställe. Nya djur ska få ro att komma till ro.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanar har tydliga hemipenisbulor vid svansroten, som honor saknar, och könet kan ses när djuren är 3-6 månader gamla. Vuxna hanar har dessutom större huvud och kraftigare kropp. Hos *Paroedura picta* är djuren könsmogna vid omkring 9-10 månader. Sätt bara honor i avel när de är fullvuxna och i god hull.

PARNING

Sätt en hane tillsammans med flera honor i stället för ett enskilt par, för en hane kan slita ut en enskild hona. Hos *Paroedura picta* kräver avel ingen säsongsstyrning. Parningen sker typiskt på natten, och hanen tar tag i honans nacke, så ytliga skrapsår kan uppstå. Ta bort hanen om en hona skadas. Ett tillvägagångssätt är att låta hanen gå hos honorna i några veckor och sedan ta ut honom tills honorna gör uppehåll i äggläggningen och kan ta emot honom igen.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger äggen i ett fuktigt gömställe, som ska stå i terrariet. En plastlåda med ett hål i sidan, fylld till en tredjedel med fuktigt substrat som sphagnum, kokosfiber eller vermikulit, fungerar bra. När honan har lagt har hon oftast skjutit ihop substratet i en hög i ena änden. Äggen är små och hårdare i skalet än hos många andra geckor, men de ska ändå hanteras försiktigt.

Antal ägg per kull och tid mellan kullarna är inte dokumenterat för *Paroedura bastardi*. Arterna i släktet lägger typiskt två hårdskaliga ägg åt gången, som honan gräver ned i botten, så 1-2 ägg per kull är en uppskattning. Ge dräktiga honor rikligt med kalk och insekter.

INKUBATION

Flytta äggen försiktigt till fuktig vermikulit. Hos *Paroedura picta* sker inkubationen vid omkring 29 °C, och äggen kläcks efter 51-65 dagar. Använd en inkubator med stabil temperatur. Ägg som faller ihop eller blir möglade är oftast döda.

Läs mer: Inkubation av ägg

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är små och sköra. Håll dem i en liten låda med hushållspapper eller fin kokosfiber, ett gömställe och en skål med vatten, och spraya dagligen. Ge dem nykläckta små syrsor varje dag, pudrade med kalk, och var extra uppmärksam på kalk och D3-vitamin, eftersom unga djur lätt får benskörhet. Håll dem enskilt eller i små grupper av samma storlek, och dela dem om oro uppstår.

Hälsa och vanliga misstag

Paroedura bastardi är dåligt känd i fångenskap, och de typiska problemen är hämtade från *Paroedura picta*.

- Brist på kalk och D3-vitamin ger sekundär hyperparatyreoidism, med mjuka ben och deformerade lemmar. Särskilt honor som lägger ägg och ungar är utsatta. Pudra fodret och ha en kalkskål framme.
- Hudbrännskador om djuret kommer i direkt kontakt med en värmekälla. Använd aldrig värmestenar.
- Problem med att ömsa hud om det inte finns ett fuktigt gömställe.
- Stopp i tarmen om djuret sväljer sand, grus eller majskolvar.
- Förlorad svans vid skräck eller hård hantering.

Sök veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret går ner i vikt, slutar äta eller får deformerade lemmar.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.